

استفاده از فناوری اطلاعات در حسابداری

مقدمه

امروزه تحولات شگرفی در زمینه فناوری اطلاعات رخ داده و پیشرفت های آن فراگیر شده است به طوریکه روندهای دگرگونی را در زمینه های مختلف ایجاد کرده است. مهمترین ویژگی های آن سرعت زیاد در پردازش داده ها، دقت فوق العاده زیاد، سرعت بالای دسترسی به اطلاعات، به روز بودن، امکان مبادله الکترونیکی اطلاعات، کیفیت بالا، قیمت فوق العاده ارزان و رو به کاهش می باشد و از طرفی گسترش حجم عملیات و پیچیده تر شدن امور را در پیش داریم. با توجه به این عوامل دیگر نیازی به توجیه استفاده از فناوری اطلاعات در دنیای امروز نخواهیم داشت و حسابداری نیز ناگزیر به کاربرد و استفاده از تمام یا برخی از روشهای نو در ارائه خدمات و وظایف خود می باشد. چرا که به گفته گری ساندم [۱] رئیس سابق انجمن حسابداران آمریکا، نقش اطلاعات در جامعه اهمیت بیشتری پیدا کرده پس تهیه کنندگان اطلاعات به خصوص حسابداران باید تهیه کنند اطلاعات پیشرفته و باکیفیت باشند تا خدمات شان با قیمت های بالا خریدار داشته باشد، در غیر این صورت در آینده جایگاهی نخواهند داشت.

بنابراین تحقیقاتی در این زمینه جهت شناخت فناوریهای جدید و پی بردن به اینکه کدامیک از این فناوریها و چگونه باید بکاربرده شوند تا باعث ارتقاء

کیفیت حرفه و پیشرفت حسابداری هم‌زمان با تحولات اساسی در فناوری اطلاعات شود، لازم و ضروری است.

لزوم مدل جدید گزارشگری مالی

اولین و بزرگترین عامل که در کار سازمانها تغییر ایجاد کرده و خواهد کرد، اینترنت [۲] است. اینترنت با تغییر اساسی روش عملکرد شرکت‌ها، حرفه را زیر و رو می‌کند، این تغییرات به مراتب فراتر از تجارت الکترونیکی [۳] هستند، به طوری که محصول فرعی تجارت الکترونیکی، تغییر بنیادی در فرایندها و فرهنگ سازمان می‌باشد.

در حالی که، اینترنت، فناوری اطلاعاتی است که بیشترین مسئولیت را برای تغییر در رویه حرفه به عهده دارد، نباید نقش سیستم‌های برنامه‌ریزی منابع شرکت (ERP) [4] را نادیده گرفت. آنچه که سیستم‌های ERP انجام می‌دهند این است که همه اطلاعات سازمان را در یک منبع مرکزی گردآوری می‌کنند به طوری که دسترسی به اطلاعات کلیدی مخصوصاً برای اعضای خارج از سازمان خیلی آسانتر می‌شود. بدست آوردن یک مرحله بالاتر ERP مستلزم هماهنگی سیستم ERP داخلی سازمان با سیستم‌های فروشندگان و مشتریان می‌باشد که باعث ایجاد سیستم برنامه‌ریزی منابع چند شرکتی (MERP) [5] می‌شود. تکنولوژی توانمند برای تکامل چنین سیستم‌هایی، اینترنت است.

در این جا ممکن است این سؤال پیش آید که «چگونه فناوری اطلاعات به مدل‌های گزارشگری مالی مرتبط می‌باشد و چرا این مدل‌ها به تغییر نیاز خواهند داشت؟» جواب کوتاه و مختصر این است که سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان نیز جزو اعضاء حرفه محسوب می‌شوند و دنبال منابع اطلاعاتی متناوب برای ارزیابی کارایی شرکت هستند. از طرفی پیشرفت چشمگیر فناوری اطلاعات و مزایای آن باعث می‌شود اطلاعات زیادی از طریق پایگاه عمومی داده‌ها مخصوصاً اینترنت قابل دسترسی باشد و در نتیجه تصمیم‌گیرندگان بتوانند به طور روزافزون از اطلاعات به موقع و متنوع برای تصمیم‌گیری استفاده نمایند. در حالیکه آنها هنوز مجبور به استفاده از اطلاعات صورتهای مالی حسابرسی شده هستند که این اطلاعات فقط به صورت دوره‌ای و بر مبنای گذشته قابل دسترسی هستند. بنابراین منطقی است فرض کنیم که انتظار آنها نیز برای دسترسی به اطلاعات کلیدی موجود در سیستم‌های اطلاعاتی داخلی شرکت‌ها، بیشتر خواهد شد. این انتظارات برای بعضی افراد کاملاً متفاوت از افشاهایی است که توسط سازمانها روزانه به صورت رایگان از طریق سایتها ارائه می‌شوند. صرفاً اعلام ساده اسناد مالی و صورتهای مالی حسابرسی شده (به صورت دوره‌ای و بر مبنای گذشته)، و آنها را از طریق اینترنت در اختیار عموم گذاشتن، نیاز سرمایه‌گذاران را که با بی‌تابی جویای اطلاعات جاری درباره وضعیت مالی شرکت هستند، برطرف نمی‌کند. بنابراین، این

اطلاعات حسابداری ارائه شده، برای تصمیم گیری کم اهمیت خواهند بود مگر اینکه مدلی جدید بمنظور تهیه اطلاعات مالی به موقع و برطرف کردن این نیاز، ایجاد شود.

مدل جدید گزارشگری مالی

شکی نیست که فناوری اطلاعات، جریان اطلاعات را بین شرکتهای تهیه کننده اطلاعات و استفاده کنندگان اطلاعات تغییر داده است. از سالها قبل کلیه مراحل چرخه حسابداری بجز گزارشگری، به صورت الکترونیکی انجام می شدند. با این وجود، رشد فزاینده فناوری اطلاعات از قبیل پیدایش اینترنت و ابزارهای آن و استفاده از آنها در گزارشگری، از سال ۱۹۹۷ مکانیزم جدیدی را ایجاد کرده اند و گزارشگری مالی را به سمت گزارشگری مالی به هنگام (پیوسته) [۶] سوق داده اند. بدین صورت که با استفاده از [7]XBRL سیستم مالی یکپارچه شرکت به صورت مستقیم به اینترنت وصل می شود. بنابراین استفاده کنندگان از اطلاعات حسابداری در هر نقطه از جهان می توانند به وب سایت شرکت مراجعه کرده و هر لحظه صورتهای مالی را با آخرین تغییرات مشاهده نمایند و تجزیه و تحلیل کنند. حتی با استفاده از نرم افزارهای هوشمند [۸]، [9]ERP، [10]HTML، [11]XML، [12]XBRL و... که در ادامه به آنها اشاره می شود، استفاده کنندگان می توانند نسخه خود را در جهت گزارش دلخواه دستکاری نمایند. به این ترتیب، نیازی به چاپ و توزیع صورتهای مالی آن هم فقط در پایان سال مالی و میان دوره ای نخواهد بود که

به این نوع گزارشگری مالی که در آن اطلاعات از طریق اینترنت (یا جانشین آن) در همه حال در دسترس خواهد بود گزارشگری مالی به هنگامی گویند

تعدادی از فناوریهای مؤثر در مدل گزارشگری جدید عبارتند از:

* پایگاه داده ها (جهت تجزیه و تحلیل داده ها)، * سیستم های خبره (کمک به تجزیه و تحلیل انحرافات، وام، و تحلیل ریسک)، * شبکه های عصبی (به عنوان ابزار پیش بینی)، * انبارهای اطلاعات (جهت فراهم آوردن اطلاعات خاص جهت استفاده کنندگان)، * نرم افزار پشتیبانی تصمیم (به تصمیم گیرندگان کمک می کند تا داده ها را تجزیه و تحلیل کند و تأثیر تصمیمات را پشتیبانی کند قبل از اینکه یک تصمیم را انتخاب کنند)، * ارتباط برتر (جهت بهبود در قابلیت دسترسی به اطلاعات)، * امضاءهای دیجیتالی و تأییدیه های دیجیتالی (امکان حسابرسی مستمر را فراهم می کنند)، * نرم افزارهای مبتنی بر هوش مصنوعی (تغییر گزارشها را مطابق با شرایط امکان پذیر می کند)، * داده کاوی و پردازش تحلیلی هم زمان، * عاملهای هوشمند (به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات و کمک به تصمیم گیری)، و * زبان گزارشگری (XBRL) - جهت انتقال اطلاعات حسابداری به شبکه جهانی وب ۲- به منظور تسهیل دسترسی سرمایه گذاران و تحلیل گران به اطلاعات، ۳- ابزار قوی برای استخراج و ارزیابی درست داده ها برای استفاده کنندگان می باشد، ۴- مقایسه گزارشهای

مالی شرکتها در هر گروه صنعتی را از طریق ایجاد سازگاری در طبقه بندی داده های مالی امکانپذیر می کند).

پیشنهادها

با توجه به نیازهای اطلاعاتی استفاده کنندگان و معایب مدل گزارشگری فعلی (سنتی)، مشخص می شود که مدل گزارشگری مالی نهایتاً باید بسمت گزارشگری مالی به هنگام سوق یابد. بنابراین پیشنهاد می گردد که نظام حسابداری کشور در این مسیر گام بردارد. بدین صورت که سیستم های حسابداری و حسابرسی متناسب با فناوری جدید را طراحی و توسعه دهد و گزارشگریها و افشاگریهای جامع حسابداری و مالی را با تغییرات سریعی که در دنیای تجاری ایجاد شده همگام سازد.

منابع و مآخذ

Ashbaugh, H., Johnstone, K. and Warfield, T. (1999).

"Corporate Reporting on the Internet". Accounting Horizons. 13 (3): 241- 257

Dull, R, B., Graham, A, W. and Baldwin, A, A. (2003).

"Web-based Financial Statement: Hypertext Links to footnotes and their effect on decisions". International

Journal of Accounting Information Systems. Vol 4. pp
.185-203

Financial Accounting Standard Board Steering
Committee. (2000). "Business Reporting Research
Project". FASB. www.fasb.org

Hollander, A, S., Denna, E, L. and Cherrington, J, O.
(1999). "Accounting, Information Technology and the
.Business Sloution". Tow edit. Irwin/McGraw-Hill

Romney, M, B., Steunbart, P, J. (2000). "Accounting
.Information Systems". 8 thed. Prentic-Hall

Sutton, S, G. (2000). "The Changing Face of
Accounting in an Information Technology Dominated
World", International Journal Of Accounting
Information Systems, page1-8

Top 10 Technologies – Plus 5 For Tomorrow. (1999).
.Journal of Accountancy. May. pp16-17

Turban, E. and Wetherbe ,J. (2004). " Information Technology for Management ". John Wiley & Sons ,inc

Turban, E.; Rainer R ,K. and Potter ,R ,E. (2005). "Introduction to Information Technology ". John Wiley & Sons ,inc. Third Edition

XBRL. "XBRL: Transforming Business Reporting". (2003). Available at [.http://www.xbrl.org/ahatisxbrl/index.asp](http://www.xbrl.org/ahatisxbrl/index.asp)

Gray Sundem -[۱]

Internet -[۲]

e-commerce -[۳]

Enterprise Resource Planning - [۴]

Multi-Enterprise Resource Planning -[۵]

On-line continuous financial reporting -[۶]

[۷] - زبان گزارشگری مبتنی بر XML است که برای انتقال اطلاعات

حسابداری به شبکه جهانی وب مورد استفاده قرار می گیرد

Intelligent software -[۸]

Enterprise Resource Planning -[۹]

Hypertext Markup Language -[۱۰]

eXtensible Markup Language -[۱۱]

e -[۱۲]